

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
D A N M A R K

DOF
BirdLife
Årsberetning

2018

TJEK
dof.dk

KOLOFON

Redaktion:
Toke F. Nyborg

Tekst:
Hans Meltofte, Jan Skriver
& Toke F. Nyborg

Layout:
Forsidefoto: Scanpix Ritzau
Tryk og grafisk design: STEP
Oplag: 500 eks.

**Dansk Ornitologisk Forening
i BirdLife Danmark**
Vesterbrogade 138-140
1620 København V.

Tel: 33283800
Mail: dof@dof.dk
Web: www.dof.dk

Facebook: @BirdLifeDanmark
Instagram: #danmarksfugle
Twitter: @BirdLifeDOF

SIDE 8

Glimt fra et hektisk år som har budt på både store udfordringer og grønne sejre

SIDE 12

Flere af de store fuglearter er i fremgang og ses oftere i landskabet

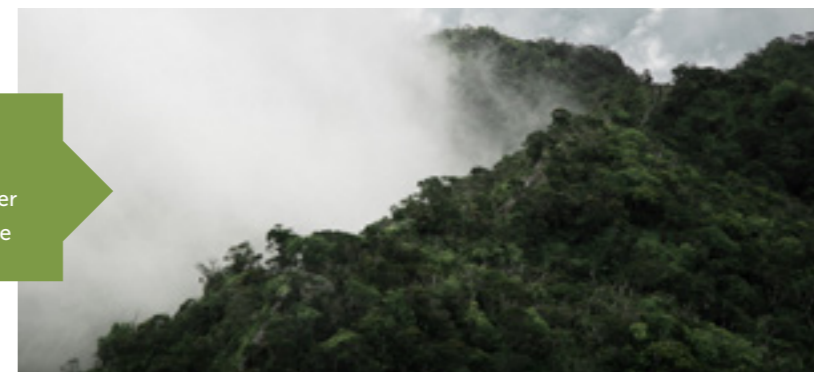
DANSK ORNITOLOGISK FORENING I BIRDLIFE DANMARK (DOF BIRDLIFE)

DOF BirdLife er et grønt fællesskab med knap 17.000 medlemmer, som beskytter vilde fugle og deres levesteder i Danmark og internationalt. DOF BirdLife er den danske del af BirdLife – verdens største partnerskab for naturbevarelse. Vi er til stede i 122 lande fordelt på fem kontinenter.

SIDE 16

DOF BirdLife's klimafond oplever større interesse end nogensinde

INDHOLD

Formandens beretning	4
Kort nyt fra Danmark	8
Store fugle i fremgang	12
Fællesskab for fugleinteresserede	14
Når flyrejser gavner naturen	16
Mød DOF BirdLife's frivillige	18
Nyt fra BirdLife International	22
Økonomi & nøgletal	24

SIDE 22

Som partner i BirdLife International arbejder vi med naturbeskyttelse i 122 lande. Læs beretninger fra vores globale indsats

SIDE 18

DOF BirdLife's arbejder bygger på frivillige. Her kan du møde to af dem

Egon Østergaard,
formand for Dansk
Ornitologisk Forening /
BirdLife Danmark

VI BESKYTTER **FUGLENE**

Lige siden 1906 har DOF gået på fire ben – fokus på beskyttelse af fuglene og forbedring af deres levesteder, indsamling og udbredelse af viden om fugle, fugleoplevelser i naturen og medlemmernes deltagelse i vores aktiviteter.

I 2018 var der i særlig grad brug for at bruge beskyttelsesbenet, for vi oplevede en række anslag mod fuglebeskyttelsen, som har krævet en stor indsats fra mange af vores dygtige

naturbeskyttere i lokalafdelingerne og de ansatte i Fuglenes Hus.

Selvom vi i 2018 oplevede tilbageskridt for fugle og natur, så er der

“

“Selvom vi i 2018 oplevede tilbageskridt for fugle og natur, så er der dog også grund til at glæde sig over, at det går godt for en række store og markante fuglearter.”

Egon Østergaard, formand for DOF BirdLife

”

▼ Æbelø i Kattegat lidt nord for Fyn er én af Danmarks 169 vigtige fugleområder udpeget af DOF BirdLife. På verdensplan har BirdLife-partnere udpeget 13.000 vigtige fugleområder. Det svarer til knap 14 % af Jordens samlede landeareal og havoverflade / Fotograf: Kurt Rodahl Hoppe

dog også grund til at glæde sig over, at det går godt for en række store og markante fuglearter. Tranen yngler nu med næsten 500 par, den røde glente har femdoblet sin ynglebestand på 20 år, og Danmark huser nu næsten 400 par ynglende skestørke. Mange flere positive trends vil vise sig i det kommende år, når resultaterne af det store citizen science projekt, Atlas III 2014-2017, bliver fremlagt.

I begyndelsen af året lancerede vi nyheden om, at næsten 3 mio. agerlandsfugle af 22 arter er forsvundet i de seneste 40 år. Nyheden blev omtalt på stort set alle medier, og på Christiansborg og hos Landbrug og Fødevarer var der bekymring for den negative udvikling for lærkesangen og vibens forårsleg over marken. Danmarks internationalt vigtige og strengt beskyttede naturområder,

Natura 2000-områder, reducerede regeringen i 2018 med 300 km². Det var et frontalangreb på en lang række natur- og fugleområder, som DOF centralt og ikke mindst vores mange aktive i lokalafdelingerne brugte mange timer på. I et forsøg på at balancere udtaget, udpegede regeringen andre, men allerede beskyttede arealer, hvilket slet ikke opvejer tabet. DOF var derfor nødt til at indbringe sagen for EU-kommissionen, for al-

drig tidligere har et EU-land "afbeskyttet" natur i det omfang.

I samme øvelse reducerede man også i de såkaldte Ramsar-områder, der er internationalt vigtige vandfugle-rastepladser. Også her har DOF klaget over brud på Ramsarkonventionen, som Danmark tilsluttede sig i 1977.

På den negative vægtskål for året er også, at falkejagt blev muligt. Det er trist, men vi forsøgte at forhindre det ved saglige argumenter. Nu følger vi tæt, hvordan det udvikler sig. Dialogen med Landbrug og Fødevarer om de trængte forhold for agerlandsfugle blev intensiveret i 2018, så landmænd inden forårssarbejdet i 2019 kan få gode råd om, hvordan de passer på de ynglende viber eller tiltrækker dem til ejendommen.

Med den nye aftale 2018-2020 med Miljø- og Fødevarerministeriet ser vi frem til at fortsætte samarbejdet og lokal dialog om en indsats for hedehegen, levering af data om de truede og sjældne fugle samt en fortsættelse af punkttællinger, der overvåger en lang række almindelige fuglearter.

På den internationale scene påbegyndte vi i 2018 fase to af DOF's program Integrating Livelihoods and Conservation. People Partner with Nature for Sustainable Living. Projektet varer til 2021 og har fokus på de såkaldte IBAs, i Kenya, Uganda og Nepal. Det overordnede mål er fortsat at støtte bæredygtig skovforvaltning og derved mindske presset på skoven og den mangfoldighed af fugle, dyr og planter, der bl.a. er truet af udvikling, befolkningspres, og illegale aktiviteter.

For at nå dette mål involverer og tilgodeser programmet lokalsamfundene bl.a. ved hjælp af støtte til økonomiske aktiviteter, der ikke ødelægger skoven. Endelig blev året præget af de store ørne. I et samarbejde med Københavns Universitet er der nu påsat GPS-sendere på unge havørne, så man ved udgangen af året har mulighed for at følge dem på internettet. De indsamlede data skal give ny information om deres færden og bruges til at beskytte dem bedre.

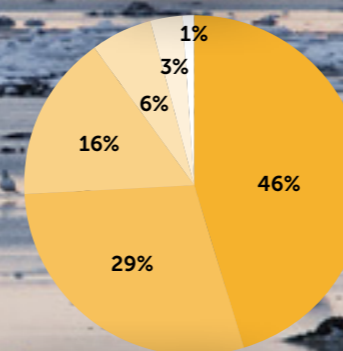
Sidst på året var DOF i lille Vildmose vært for det 20. kongeørn-symposium, hvor 80 skandinaviske eksperter udvekslede erfaringer med henblik på bedre at kunne beskytte majestæten, og nogle af Danmarks 5 ynglepar gav flot opvisning for gæsterne.

“*På den internationale scene påbegyndte vi i 2018 fase to af DOF's program Integrating Livelihoods and Conservation. People Partner with Nature for Sustainable Living.*”

Egon Østergaard, formand for DOF BirdLife

HER KOM PENGENE FRA

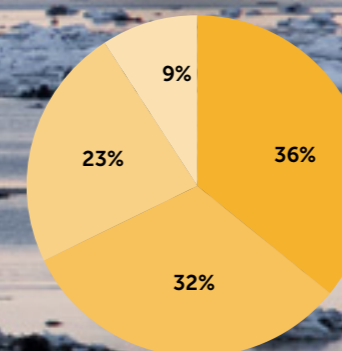
43,5 mio. kr.

46%: Private midler – 20,2 mio. kr.
29%: Naturbutikken – 12,5 mio. kr.
16%: CISU – 6,9 mio. kr.
6%: Offentlige tilskud og tipsmidler – 2,4 mio. kr.
3%: Ministeraftale – 1,1 mio. kr.
1%: Blad og medier m.v. – 0,4 mio. kr.

PRIVATE MIDLER

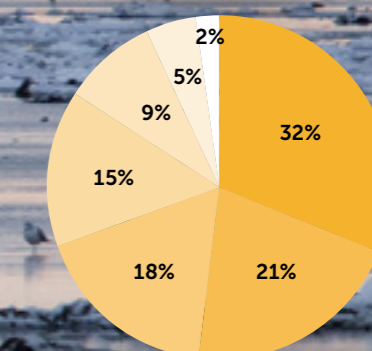
20,2 mio. kr.

36%: Fonde & sponsorer – 7,3 mio. kr.
32%: Kontingent – 6,5 mio. kr.
23%: Arv & gaver – 4,6 – 1,8 mio. kr.
9%: Bidrag – 1,8 mio. kr.

DET GIK PENGENE TIL

39,51 mio. kr.

32%: Naturbutikken – 12,5 mio. kr.
21%: Fugle- og naturbeskyttelse – 8,25 mio. kr.
18%: Vidensindsamling – 6,97 mio. kr.
15%: Administration – 5,9 mio. kr.
9%: Naturoplevelser – 3,45 mio. kr.
5%: Medlemsdeltagelse – 1,79 mio. kr.
2%: Fundraising & Oplysning – 0,65 mio. kr.

Se mere på side 24 og 25

KORT NYT FRA DANMARK

▼ Fotograf: Steffen Brøgger Jensen

Tofte Skov er et indhegnet naturreservat på 4.100 ha med stor artsrigdom

DE DANSKE SKOVE SKAL VÆRE VILDE

Størstedelen af Danmarks truede flora og fauna hører skovnaturen til. For at berige den fattige danske skovnatur bør mindst 50 % af statskovene udlægges som vild skov.

Sidste år kom vi et skridt nærmere denne målsætning med regeringens udpegning af 45 skove som naturskov med et samlet areal på 138 km². Det svarer til 13 % af de danske statsskove. Omlægning til vild skov sker gradvist over ti år

for løvskov og 50 år for nåleskov. I den periode vil skovhugst fortsat være tilladt. Udpegningen af de 45 naturskove er et skridt i den rigtige retning, men så heller ikke meget mere end det. Det anslås, at 65 % af de truede arter (rødlistede) er knyttet til skovens økosystemer. Derfor er det presserende at mindst 50 % af statsskovene udlægges som vild skov, og et mål DOF BirdLife fortsat forfølger.

FÆLLES- NORDISK KONGEØRNS- SYMPOSIUM I DANMARK

For første gang blev Nordisk Kongeørnesymposium afholdt i Danmark. Det løb af stablen i Lille Vildmose og trak deltagere fra hele Norden. Formålet med symposiet er, at det skal være et forum, hvor forskere, forvaltere, konsulenter og frivillige i arbejdet med ørne diskuterer den nyeste viden, beskyttelsestiltag og kongeørnenes aktuelle situation i Norden. Det er 20. gang, der afholdes Nordisk Kongeørnesymposium. Symposiet afholdes på skift i de nordiske lande. DOF BirdLife var arrangør af konferencen i samarbejde med Kungsörn Sverige og med økonomisk støtte fra Lille Vildmose Naturfond.

MILJØ- OG FØDEVAREMINISTER RISIKERER EU-SAG OM BESKYTTET NATUR

Miljøminister Jakob Ellemann-Jensens vil droppe beskyttelsen af internationalt vigtige fugle- og naturområder, der er beskyttet af EU som Natura 2000-områder. DOF BirdLife gik derfor sidste år til EU-kommissionen for at bremse planerne. Kommissionen undersøger

sagen, og DOF BirdLife har sammen med vores Europa-kontor i Bruxelles afholdt et første møde med Generaldirektoratet for Miljø. DOF BirdLife følger fortsat sagen tæt, som kan resultere i, at Miljø- og fødevareministeren risikerer at få en EU-sag på halsen for at overtræde EU-lovgivning.

DOF BIRDLIFE TIL VERDENSMØDE

I september 2018 mødtes BirdLife-partnere, inkl. DOF BirdLife til verdensmøde i Vallonien i Belgien for at drøfte strategi og økonomi. DOF BirdLife drager stor nytte

af at kunne dele viden med lige-sindede partnere, og der er stor inspiration at hente fra hele verden. Verdensmødet afholdes hvert fjerde år.

NÅR DATA BLIVER POLITISK

Sidste år kunne DOF BirdLife, på baggrund af punkttællingsdata fra de sidste 40 år konkludere, at Danmark foreløbig har mistet næsten tre millioner fugle fra det åbne land – en konklusion som har givet genklang i medier og på Christiansborg. Dataindsamling og naturovervågning er

fundamentet for DOF BirdLife's arbejde med naturbeskyttelse: "Det giver DOF BirdLife den nødvendige evidens og troværdighed i vores bestræbelser på at sikre den danske natur og internationalt i samarbejde med andre BirdLife-partnere," forklarer naturpolitisk rådgiver og biolog i DOF BirdLife, Knud Flensted.

▼ Fotograf: Thomas Lehmborg

Kvinde i Kenya laver mad på energi-besparende komfur

DOF BIRDLIFE FORHINDRER SKOVHUGST I SYDØSTASIEN OG ØSTAFRIKA

Markant mindre brug af brændsel og træ til byggematerialer sammen med en nedgang i skovbrande lover godt for biodiversiteten i de skovområder, hvor DOF BirdLife arbejder i Uganda, Kenya og Nepal. Arbejdet for mere biodiversitet og bæredygtig forvaltning af skovene sker i samarbejde med lokale BirdLife-partnere. En vigtig parameter i skovbeskyttelsen er introduktionen af energibesparende ovne i husholdningerne, som har reduceret familiernes forbrug af brænde markant.

NY RADIOMODTAGER-STATION INDGÅR I EUROPÆISK NETVÆRK

Skagen Fuglestation har i samarbejde med Københavns Universitet etableret en radiomodtagerstation i Grenen-området. Radiomodtagerstationen gør det muligt at tracke fugle uden at se eller fange dem. Radiomodtagerstationen indgår i et europæiske netværk af radiosendere, som skal give forskere mere viden om trækmønstre og bestandsudvikling blandt trækfugle.

40 % af verdens trækfugle er i tilbagegang. Ødelæggelse af fuglenes yngle- og overvintringsområder og de naturområder, som fuglene bruger som rasteplasser på deres lange rejse, er nogle af forklaringerne på den drastiske tilbagegang. Illegal fangst og drab på trækfugle bidrager også til tilbagegangen.

Men når gøgen, tornskaden og natertgalen hvert eneste år tager turen frem og tilbage mellem Danmark og det sydligste Afrika, ved vi forholdsvis lidt om, hvor de nøjagtigt flyver hen, hvordan de finder vej, og hvilke farer de møder på deres rejse. Mere viden om trækfugles adfærd er et vigtigt skridt i retning af beskyttelse og bevarelse af trækfugle. Radiomodtagerstationer spiller en central rolle i disse bestræbelser. Fugle mærket med radioantenne udsender signaler, som kan opfanges af radiomodtagerstationerne. Hvis en fugl med radioantenne påsat befinder sig inden for en radius af ca. 15 km. fra en modtagerstation, bliver det registreret af modtagerstationen. På den måde kan vi kende den potentielle tilstedeværelse af bestemte individer i området, uden hverken at fange eller se dem.

UNGE STRØMMER TIL FUGLESAGEN

I 2018 oplevede DOF UNG en større tilstrømning af nye, aktive medlemmer sammenlignet med tidligere år. I løbet af året havde vi således fornøjelsen af at kunne byde velkommen til ti nye ansigter på vores arrangementer, hvilket er omtrent dobbelt så mange som tidligere år. Forårsløjren i Skagen og efterårs-

løjren i Blåvand var i særdeleshed populære med henholdsvis 10 og 14 deltagere, hvoraf mange var med på deres første lejr. Tilstrømningen af unge, aktive fuglekiggere hænger blandt andet sammen med en øget indsats på de sociale medier.

◀ Fotograf: Simon Christiansen

Havørn med GPS-sender.

Foto: Kim Skelmose

GPS-DATA AFSLØRER NYT OM HAVØRNE

DOF BirdLife har nu syv havørne i luften, som døgnet rundt indsamler data via GPS-sendere. Senderne, som er på størrelse med en tændstiksæske, er monterede på ryggen af ørnene. På baggrund af data og viden om ørnenes færden, livscyklus og foretrukne habitater og fourageringssteder udvikles en forvaltningsmodel for havørne, som kan udbredes til andre rovfugle. Det er mindre end 25 år siden, at havørnen genindvandrede i den danske natur efter 100 års fravær. Der er til dags dato registreret lige knapt 100 par havørne i Danmark. Skal vi fortsat opleve vilde ørne i den danske natur, er det nødvendigt at beskytte deres levesteder. Dataindsamling om havørnen bruges derfor målrettet i naturforvaltning og rådgivning overfor myndigheder.

▲ Fotograf: Torben Andersen

ÉN AF DANMARKS MEST TRUEDE ROVFUGLE OVERLEVER ENDNU EN SÆSON

En af Danmarks mest truede rovfugle overlever endnu en sæson takket været en stor indsats fra lokale DOF'ere. De bruger en stor del af deres tid på at lokalisere ynglende hedehøge og opsætte hegn om rederne for at beskytte dem mod landbrugsmæssige aktiviteter samt prædation fra især ræv og mårhund. Hedehøgen er en jordrugende fugl, som har fået smag for dyrkede marker som yngleområde. Det betyder, at ungerne er udsatte i høsttiden. Uden den omfattende redegørelse ville det samlede antal flyvefærdige unger givetvis

have været væsentligt lavere i 2018. DOF vurderer samtidig, at endnu flere ynglepar kan reddes, men det kræver velvilje fra de landmænd, der har ynglende hedehøg i deres afgrøder. Dialog og oplysning er derfor centralt i arbejdet med beskyttelse af hedehøgen. Antallet af ynglepar i Danmark var i 2018 på 24-27 par, alle i det sydvestlige Jylland. Arbejdet med beskyttelse af hedehøgen sker i samarbejde med Tønder, Esbjerg, Haderslev og Aabenraa Kommuner samt Miljøstyrelsen og Sønderjysk Landboforening.

“
Der er nok ikke tvivl om, at vi i takt med klimaændringer i retning af et lunere vejr vil komme til at opleve flere og flere overvintrende traner.

Knud Flensted, DOF BirdLife

▲ TRANEN gør kur ved at danse. Du kan være heldig at se det sjove og smukke optrin om foråret herhjemme / Fotograf: Klaus Dichmann

STORE FUGLE I FREMGANG

Flere af de store fuglearter er i fremgang i disse år. Både rød glente, havørn, kongeørn og ravn har fået det bedre, og de ses nu langt oftere, også i vinterlandskabet, end tidligere. Desuden er tranen gået markant frem som ynglefugl, og flere er sågar begyndt at overvintre her.

FAKTA:

RØD GLENTE er kendt som Danmarks smukkeste skraldemand. Den spiser nemlig gerne ådsler.

HAVØRNEN er Nordeuropas største rovfugl med et vingefang på op til to en halv meter.

KONGEØRNEN er en imponerende rovfugl, hvis kløer er 15 gange stærkere end en menneskehånd.

RAVNEN Før Dannebrog var danernes fane Ravnebanneret, som viser en ravn på en rød baggrund.

Flere danske rovfuglearter forsvandt fuldstændig fra det danske landskab i 1800-tallet. Først i slut halvfemserne genindvandrede rovfuglene i den dansk natur takket været en målrettet beskyttelsesindsats, som har omfattet fredning og forvaltning af deres naturlige levesteder.

For raven gik det knap så galt, selvom landsbestanden i 1950 var nede på 16 par. Raven har sidenhen været i fremgang. Den er i dag totalfredet og blandt de danske fuglearter, der ifølge en undersøgelse har haft den største fremgang i perioden 1999-2011.

Tranen deler skæbne med mange af de andre store, danske fuglearter, som i 1800-tallet forsvandt som ynglefugle i Danmark. Heldigvis er tranen gået markant frem som yng-

lefugl, og flere er sågar begyndt at overvintre i Danmark:

“Der er nok ikke tvivl om, at vi i takt med klimaændringer i retning af et lunere vejr vil komme til at opleve flere og flere overvintrende traner, så de kommende årtiers klimaændringer kan gøre det nødvendigt at justere teksterne i fuglebøgerne, så tranen ikke alene angives som en trækfugl, men også delvis som en standfugl” forklarer biolog i DOF BirdLife, Knud Flensted.

Det er ikke kun de store fugle, som DOF BirdLife holder øje med. Hele den danske bestand af fugle følges af organisationens mere end 2.000 frivillige feltornitologer. Sidste år nåede vi op på 20 millioner fugleobservationer i vores internetbaserede database til registreringer af observationer af fugle og andre udvalgte dyr.

De indsamlede data bruges løbende til at vurdere frem- og tilbagegang for de forskellige fuglearter og på baggrund heraf prioritere ønsker om beskyttelsestiltag.

Værdien af den frivillige naturovervågning blev også anerkendt af staten i en fornyet samarbejdsaftale mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Dansk Ornitologisk Forening.

Dataindsamling om fugle er et fint eksempel på citizen science eller borgervidenskab, som det kaldes på dansk. Det er forskningsprojekter, som inddrager almindelige borgere i indsamlingen af data. I citizen science projekter bidrager borgerne med deres interesse og tid ved at indsamle data, som derefter bearbejdes af forskerne.

FÆLLESSKAB FOR FUGLEINTERESSEREDE

DOF BirdLife er et fællesskab for fugleinteresserede, som beskytter vilde fugle og deres levesteder i Danmark og internationalt.

Foreningen giver interesserede gode fugleoplevelser og inddrager dem i naturbeskyttelse og skabelse af viden om fugle. Det er væsentligt for naturpolitiske beslutninger og forståelse af bestandsudviklinger.

Arbejdet i Danmark er centreret om naturovervågning og indsamling af fugledata, som grundlag for DOF BirdLife's naturpolitiske arbejde for mere og bedre natur til gavn for både fugle og biodiversitet.

I Afrika og Asien arbejder vi med bæredygtig forvaltning af skovområder, som er særlig vigtige i forhold til beskyttelse af både træfugle og endemiske arter. DOF BirdLife's skovforvaltningsarbejde har desuden et klimasigte.

DOF BirdLife er den danske partner i BirdLife International - verdens største partnerskab for naturbevarelse og fuglebeskyttelse. Som en del af BirdLife-partnerskabet arbejder vi med fugle- & naturbeskyttelse i 122 lande fordelt på fem kontinenter.

NÅR FLYREJSER GAVNER NATUREN

Der er nu større interesse for DOF BirdLifes klimafond end nogen sinde tidligere i fondens 10-årige historie. I 2018 er der således indbetalt 200.000 kr. til fonden, hvoraf 148.500 kr. kom fra frivillige bidrag.

Ideen om at kombinere CO₂-optag ved genvækst af degraderet tropeskov med forbedring af overlevelsesmulighederne for fugle og anden biodiversitet i nogle af verdens 'hotspots' for truede fuglearter er indlysende rigtig for mange af os.

I modsætning til de hidtil meget lidt succesfulde forsøg, der gøres med at udvikle metoder til rensning af luften for CO₂, har træer gennem 400 millioner år bevist, at det er en teknik, som de mestrer til fuldkommenhed.

DOF BirdLifes klimafond modtager primært midler fra foreningen selv, dvs. CO₂-kompensation for kontoropvarmning, elforbrug og alle rejser, som ansatte og frivillige foretager, alle rejser med DOF Travel og andre lokalafdelingers sturture, samt ikke mindst medlemmers frivillige bidrag som kompensation for eget CO₂-udslip.

Hidtil har fonden indsamlet mere end 1,4 mio. kr. og investeret i tre degraderede skovområder i Ecuador, som har nogen af verdens største koncentrationer for truede fuglearter. Efter opkøbene er områderne overladt til selv at

regenerere med deraf følgende optag af i størrelsesordenen 5 ton CO₂ pr. hektar pr. år. Det betyder, at vores CO₂-udslip er udlignet i løbet af mindre end 10 år. Alt optag under skovens fortsatte genvækst er herefter ren 'bonus' både for klimaet og for biodiversiteten.

Nu er vi i forhandlinger om støtte til opkøb af et stort degraderet område i Caribien, som også huser en række truede og sjældne arter.

Du kan yde et klimabidrag med MobilePay til 20486440. Husk at mærket bidraget KLIMASKOV. Læs mere på www.dof.dk/klimafond.

DET KOSTER IKKE EN HERREGÅRD

Priserne er følgende for flyrejser til:

- Europa bortset fra det sydlige Sverige og det nordligste Tyskland samt de nedenfor nævnte lande 100 kr.
- Til Grønland, Middelhavslandene, Mellemøsten og europæisk Rusland er det 200 kr.
- Til resten af verden bortset fra de nedenfor nævnte lande er det 600 kr.
- Til Antarktis, Australien og New Zealand er det 900 kr.

BJERGTAGET AF FUGLELIVET VED ULVEDYBET

Der er garanti for frisk luft og fællesskab, når Dansk Ornitologisk Forening (DOF) byder på fugleture, men hvad der viser sig i kikkerterne på fuglefronten, ved man aldrig. Måske flyver en havørn forbi, måske lyser en sølvhejre op, eller måske giver stærene opvisning i Sort Sol

Det går stejlt op ad bakke, og alle bliver kollektivt forpustede. Er det mon den tynde luft på Bjerget, der gør sig gældende?

Næppe, for Bjerget er en bakkeknold på blot 16 meter, der dog giver en formidabel udsigt til Ulvedybets rigdom af fugle i den flade fjordnatur ved Limfjorden.

Dybet er nu også så meget sagt, for der er kun godt halvanden meter dybt i vildtreservatet for vores fødder. Ulv er der heller ingen af, men den er derude et sted i den nordjyske natur, så hvem ved. Til gengæld skorter det ikke på fugle, og med Svend Erik Mikkelsen i front som erfare turleder er godt en snes fugle-

interesserede mødt op ved Bjerget, hvor de til en start får et overblik over området.

Fra landvinding til genopretning

Svend Erik Mikkelsen fortæller om landvindingens tidsalder, hvor Ulvedybet var på nippet til at blive forvandlet til kornmarker. Ved en feberredning lykkedes det dog at forhindre den totale tørlægning af de fjordarme, der engang omfavnede bakkeøerne Øland og Gjøl. Og de fleste er enige om, at der trods alskens naturødelæggelser er meget at glæde sig over nu om dage, når man tænker på de genopretninger af tabt natur, der er sket de senere år:

“Der kommer en blå kærhøg lige neden for bakken. Og den er tæt på”, råber Poul Erik Sperling, en anden af DOFs garvede turledere, som sjældent lader en fugl flyve uset eller ubestemt forbi.

Det grå guld på fugleture

I én bevægelse, som var det en tenniskamp, hvor alle følger bolden med øjnene, vender turdeltagere sig i retning af kærhøgen, der haster forbi. Og den smukke rovfugl giver point hos alle. Også Tscherning Clausen, der er DOF's artscaretaker for kongeørnen, giver et sæt hjælpende ornitologøjne med på turen til Ulvedybet:

“Vi er altid to guider på fugleturene, for der kan være meget at holde styr

på, når vi er i et fuglerigt område. I dag er vi så ovenikøbet tre mand stærk, der hjælper på turen. Vi er alle tre en del af DOF-Nordjyllands gråmejse-hold, hvor ældre ornitologer, der er blevet grå i toppen og har god tid, tager ud og sammen dyrker fællesskabet med fugleglæden og naturen som bindemiddel”, siger Svend Erik Mikkelsen.

Fra Bjerget til lavlandsfugle

Efter overblikket fra Bjerget slanger ekspeditionen sig ned i lavlandet, hvor det i privatbiler går ud i det dyrkede land, der omringer Ulvedybet. Her søger tusinder af gæs og svaner føde på vintergrønne marker. Pensionist Børge Gravesen og hans kone Lis er med på turen, hvor de suger til sig af ornitologisk nektar:

“Det er altid en stor fornøjelse at være med på DOF's fugleture, for der byder sig tit noget uventet og

flot. Jeg er ikke nogen ekspert, men jeg kan da kende forskel på en gråspurv og en skovspurv. Og det er nu godt at vide, når der sidder en havørn derude. På en tur så jeg også en skestork”, fortæller Børge Gravesen.

Efter gæssene og svanerne går det mod fugletårnet ved Perlen i sydvesthjørnet af Ulvedybet, hvor plancher og tekster fortæller om lokaliteten og dens mangfoldighed af fugle.

Afstressende træk ved aftenstide

Så kommer dagens højdepunkt, som Sven Erik Mikkelsen har annonceret

længe før DOF-turen, nemlig aften-trækket fra Limfjordens salte vande ind i Ulvedybets brakke bug, hvor ænder, svaner og gæs går til ro.

Fra midt på dæmningen, der skiller dybet fra fjorden, kan man i heldige aftenstunder høre suset fra flyvende fugleflokkede:

“Desværre er vejret gråt og tungt i dag, men lad os nu se”, siger Svend Erik Mikkelsen optimistisk, mens vi står på dæmningen, der ikke er meget bredere end vingefanget på en havørn.

Fotograf: Jan Skriver

▼ Fotograf: Jan Skriver

Så kommer de. Først skalleslugerne, så hvinænderne, der lever op til deres navn ved at hvine med

vingerne, mens de haster afsted på den mørke himmel. Enkelte flokke af bramgæs og svaner passerer

hen over os, og ude på fjorden kan vi høre knortegæssene. I en halv time står vi på dæmnin-gen og lader roen sænke sig i selskab med mørket, mens flok efter flok af vandfugle flyver hen over hovedet på os som sorte silhuetter.

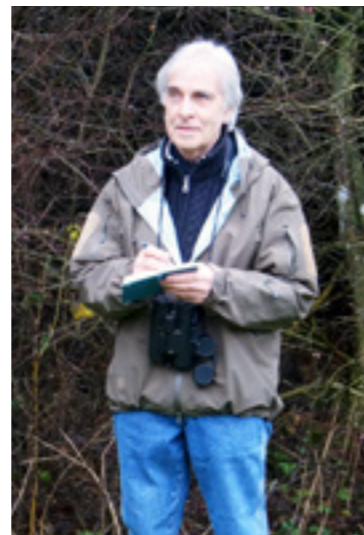
En time med træk i skumrings-timen er terapi for stressede sjæle. Andægtigt siger vi farvel og tak for en fugleoplevelse i det fri. Nu kan morgendagen bare komme an.

PUNKTLIG PUNKTTÆLLER PÅ PLADS OG PÅ BENENE

Siden 1981 har 71-årige Geoffrey Preston fra Tiufkær syd for Vejle gennemført 304 punkttællingsruter for DOF, enten turene er foretaget på cykel eller på gåben. Han er DOF's flittigste mand i marken, når der skal skaffes brikker til det samlede billede af Danmarks almindelige fuglearter

Hvis vi antager, at han i gennemsnit har tilbagelagt 15 kilometer pr. punkttælling, så har Geoffrey Preston gået en strækning fra Vejle til Vestafrika i DOF's og fugletællingens tjeneste.

Den 71-årige ornitolog fra Tiufkær ved Vejle har Danmarksrekord i antallet af gennemførte punkttællingsruter. 304 gange har han været afsted enten på en vinterfugletælling eller en tælling af ynglefugle på

▲ Fotograf: Conny Brokholm

ruter i trekantområdet mellem Vejle, Kolding og Fredericia: "Jeg er af den gamle ornitologiske skole, hvor det handler om at samle viden og dokumentation, der både kan bruges fagligt og naturpolitisk. Jeg er ikke en del af den tidsånd, hvor det primære er at krydse sjældne arter af på en personlig fugleliste", siger Geoffrey Preston, der er uddannet biolog i England, hvor han er født i det midtengelske. Lige fra barnsben har fugle haft en plads i hans liv og sind. Han er dansk gift og dansk statsborger, og med udgangspunkt i DOF Sydøstjylland er han en af foreningens mange hundrede frivillige, der samler data om den danske fuglefauna.

Viden om de vidt udbredte

"Jeg kan godt lide fuglekiggeri i faste strukturer, hvor man opnår statistisk anvendelige resultater, der kan højne vores almene viden og bruges i den politiske verden. I de 38 år jeg har været afsted på ruter med punkttællinger, er der sket mange markante ændringer i vores fuglebestande. I begyndelsen af 1980'erne var grågås og ravn temmelig sjældne. I dag er de vidt udbredte. Dengang drømte man kun om rød glente og havørn, man så dem ikke. Nu er de store rovfugle her, og de kan opleves over det meste af landet. Jeg har haft fornøjelsen af både rød glente, havørn og vandrefalk på mine ruter", siger ornitologen:

"I kraft af DOF's tællinger følger vi år for år de vidt udbredte fuglearter, så vi kan tegne kurver over deres frem- eller tilbagegang. I den forbindelse har mine fire årtier som punkttæller været en trist oplevelse i landbrugslandet, hvor agerlandets fugle er gået

meget tilbage. Her peger kurverne brat nedad", siger Geoffrey Preston, der i sine knap fire årtier som punkttæller har registreret i alt 128 fuglearter og 8 arter af pattedyr på ruterne.

Gulirisk i byparken

Den sydøstjyske ornitolog har også været aktiv i Kolding Rovfuglegruppe, der har bragt adskillige nye nuancer om flere arter af rovfugle for en dag. Han har desuden taget sin tørn med punkttællinger i byområder. I en årrække lavede han ynglefugletællinger i Vejle og Kolding. Og en dag

i juni fik han en gulirisk på blokken i Kolding Bypark. Måske som et første vidnesbyrd om endnu en ændring af fuglefaunaen, hvor arter fra syd etablerer sig længere mod nord. Hvem ved? Det må de kommende års punkttællinger give et fingerpeg om.

De senere år har Geoffrey Preston Price årligt lavet fire punkttællinger af vinterfugle og seks af ynglefugle. Han er dog så småt begyndt at trappe ned, siger han. Punkt for punkt.

FAKTA OM DOF'S PUNKTTÆLLINGER

- Punkttællingsprogrammet begyndte i 1975 med vinterfugletællinger, der gennemføres i perioden 20.12 – 20.1.
- I 1976 blev der for første gang talt ynglefugle efter punkttællingsmetoden.
- Ynglefuglene tælles i perioden 1.5 – 15.6.
- Metoden går ud på, at optælleren fordeler 10-20 punkter på sin rute, enten denne er lagt i skov, agerland, by eller kystnatur.
- I løbet af fem minutter tælles fra hvert punkt alle de fuglearter, der bliver set eller hørt.
- År efter år gentages tællingerne på præcis samme rute efter præcis samme principper.
- En typisk punkttælling varer 3-4 timer.
- Rutenes længde kan variere fra 10 til 20 kilometer.
- Årligt tælles cirka 400 ynglefugleruter landet over af stort set ligeså mange ornitologer.

NYT FRA **BIRDLIFE** **INTERNATIONALT**

10.966 fuglearter skal overvåges og beskyttes – også i øde og afsidesliggende egne. Det kræver globalt samarbejde.

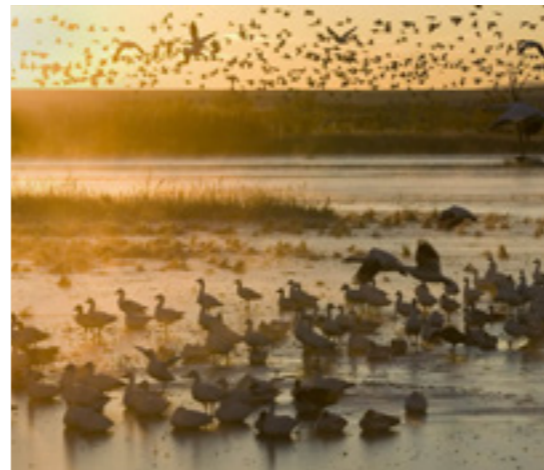
Som autoritet for den internationale naturbeskyttelsesorganisation (IUCN) har BirdLife-partnerskabet ansvar for at rødlistevurdere hver enkelt fuglearter. At rødlistevurdere vil sige at foretage en vurdering af plante- og dyrearternes risiko for at uddø. BirdLife-partnerskabet samarbejder om naturbeskyttelse i 122 lande fordelt på fem kontinenter. Det gør det muligt at indhente de omfattende data.

En central del af beskyttelsesarbejdet er centreret om udpegning og beskyttelse af vigtige fugleområder, forkortet IBA'er efter den engelske betegnelse Important Bird Areas. BirdLife har foreløbig udpeget 13.000 IBA'er som tilsammen dækker 13 % af jordkloden.

Her et par eksempler på vores arbejde internationalt:

▲ BirdLife International er verdens største partnerskab for naturbevarelse med 122 nationale partnere og 8.000 ansatte fordelt på 6 regioner. DOF BirdLife hører til regionen 'Europa og Centralasien' sammen med 48 andre partnere.

TRÆKFUGLE

Beskyttelse af trækfugle er en af vores tids største udfordringer. 40 % af verdens trækfugle er i tilbagegang, og ødelæggelse af vinterkvarterer er en af grundene. BirdLife i USA fører an i etableringen af et omfattende IBA-netværk i Latinamerika, som skal dække 74 millioner hektarer græsland og vådområder ved kysterne og indenlands.

INVASIVE ARTER

Endemiske arter på fjerntliggende og isolerede øer er særlig sårbare over for invasive arter. Invasive arter er dyr og planter, der spredes til områder, som de ikke selv ville kunne sprede sig til, og som har en negativ effekt på den oprindelige biodiversitet. Stillehavsøerne plages primært af gnavere, som rotter, der er kommet til øerne om bord på skibe. De har en ødelæggende indvirkning på de i forvejen skrøbelige økosystemer, som ligger isoleret i det store ocean. BirdLife-partnere i Stillehavsregionen samarbejder om at vende tilbagegangen for endemiske fuglearter ved systematisk at udrydde de invasive arter.

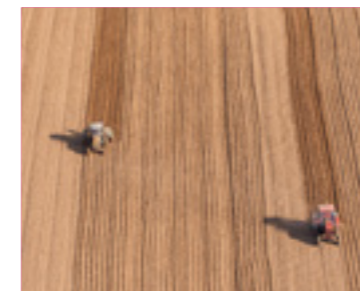

HAVFUGLE

Halvdelen af verdens pingvinbestande er i tilbagegang. Sammen med klimaforandringer er industrifiskeri de væsentligste årsager til den drastiske tilbagegang. For at hjælpe pingvinerne arbejder BirdLife International på at få de vigtigste fourageringsområder til havs under formel beskyttelse.

NATURPOLITIK

Den europæiske biodiversitet er under pres fra det intensive landbrug. Studier viser, at insektbestanden er ved at kollapse, og millioner af landbrugslandets fugle er forsvundet. Intensiv dyrkning, dræning og brug af sprøjtemidler levner ikke plads til naturen i et Europa, som for størstedels vedkommende er under plov. BirdLife-organisationer fra EU's 28 medlemslande samarbejder om en reform af den fælles europæiske landbrugspolitik, som skal give naturen mere plads og sikre det unikke N2000-netværk af naturområder, som er under EU's beskyttelse.

SKOVBEVARELSE

Afskovningen sker med alarmende fart. 60 % af alle fuglearter og 80 % af verdens jordbaserede biodiversitet er afhængige af skove. For at vende den globale tilbagegang for træbevoksede områder skal eksisterende skov beskyttes, ødelagte skove skal retableres og nye træer plantes. BirdLife-partnere samarbejder om skovbevarelse i 50 lande. DOF BirdLife er ansvarlig for tre af projekterne i Østafrika og Sydøstasien. Sammen med WWF (Verdensnaturfonden) og WSC (Wildlife Conservation Society) er det BirdLife's mål, at én milliard træer inden 2050 er enten genplantet eller beskyttet.

ØKONOMIBERETNING & NØGLETAL

▼ Fotograf: Peter Marczak

OMSÆTNING

DOF BirdLife havde i 2018 en samlet omsætning på 43,6 mio. kroner, hvoraf 20,2 mio. kroner kom fra private. Det var en pæn stigning på knap 14 % i forhold til 2017, som primært skyldtes øgede testamentariske betænkninger. DOF BirdLife oplevede således fortsat en stor velvilje til at støtte organisationens arbejde med fugle- og naturbeskyttelse. Offentlige tilskud og bevillinger udgjorde 9,2 mio. kroner af omsætningen. Det var et fald på 2,5 mio. kroner i forhold til 2017. Det skyldtes, at DOF BirdLife sidste år afsluttede et treårigt internationalt miljø- og klimaprojekt. Annonce- og bladindtægterne blev fordoblet og udgjorde i 2018 godt 400.000 kr. af den samlede omsætning. Stigningen kan primært tilskrives strategisk satsning indenfor annoncesalg. DOF BirdLife's butik havde også øget omsætningen med én million kroner sammenlignet med 2017 og lå således med en omsætning på 12,5 mio. kroner i 2018.

MEDLEMMER OG BIDRAG

Medlemstallet lå ved årets udgang på 16.622, mens antallet af faste bidragydere lå på 2.013. Det var en stigning i både medlemmer og bidragydere på henholdsvis to procent og tre procent takket været ny målrettet strategi for hvervning og indsamling. En stabil opbakning til og støtte fra danskere er helt central for DOF BirdLife's arbejde.

DET GIK PENGENE TIL

DOF anvendte i 2018 7,7 mio. kroner på globale naturbeskyttelsesaktiviteter via BirdLife International samt skovforvaltning i Kenya, Uganda og Nepal.

I Danmark brugte DOF 12,7 mio. kroner på monitoring og indsamling af viden om fugle, inddragelse af frivillige, formidling og naturpolitiske aktiviteter. Det var et fald i det nationale engagement med 1,5 mio. kroner grundet afslutning af en række længerevarende projekter. DOF BirdLife's internationale aktiviteter ligger således stabilt på cirka 60 % af organisationens samlede aktivitetsbudget.

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat var et overskud på 4,0 mio. kr., hvoraf 2,6 mio. kr. blev givet i donation til Fugleværnsfonden til opkøb af reservater nord for København og 1,7 mio. kr. blev hensat til DOF BirdLife's fuglestationer. Per 31. december udgjorde den disponible egenkapital syv mio. kroner.

Foreningens repræsentantskab har tidligere besluttet, at DOF over en årrække skal øge sin disponible egenkapital, så den udgør ca. 20 % af årsomsætningen. Beslutningen er truffet for at styrke foreningens økonomiske soliditet. Ultimo 2018 udgør den disponible egenkapital 16 % af årsomsætningen.

Administrationsprocenten ligger stabil på 14 %. Det er et acceptabelt niveau i forhold til sekretariatets størrelse og aktivitetsniveau og i henhold til ISOBRO's retningslinjer. Udgifter til fundraising og medlemshvervning udgjorde to % af den samlede omsætning.

▲ Fotograf: Allan Gudio Nielsen

TAK TIL

TAK TIL vores mange, faste bidragsydere og medlemmer som skaber et stærkt grundlag for vores arbejde for et rigt og varieret fugleliv i Danmark og internationalt. Fonde, organisationer og kommuner for støtte til sekretariatet og vores arbejde med fugle- og naturbeskyttelse. Styrelser og ministerier for konstruktivt samarbejde og støtte. Alle de frivillige kræfter, som hjælper til i dagligdagen og i felten, og tak til DOF UNG, som trofast støtter op om DOF BirdLife's aktiviteter.

Aage V. Jensen Naturfond
Aabenraa Kommune
Aarhus Universitet
Civilsamfund i Udvikling – CISU
Dansk Golf Union
Dansk Tennis Fond
DOF København
DOF Østjylland
Esbjerg Kommune
Friluftsrådet
Grosserer Schiellerup og Hustrus Fond
Haderslev Kommune
Ingrid og Johan Hansens Mindefond

Miljøstyrelsen
Naturstyrelsen
Nordea-fonden
Nord Energi
Poul og Else Tausons Fond
Robert og Ellen Storm Petersens
Mindelegat
Rodox Fonden
Sam og Mia Jarris Legat
Slots- og Kulturstyrelsen
Svalens Fond
Tønder Kommune
Velux Fonden

DOF takker for og er glad over at have modtaget testamentariske gaver fra boet efter:

Ole Hans Wilhelm Rasmussen	4.264.030 kr.
Marianne Tikiøb Bokkenheuserm	315.834 kr.
Ulla Mikkelsen	15.254 kr.

SAMMEN ER VI BIRDLIFE INTERNATIONAL

- VERDENS STØRESTE PARTNERSKAB
FOR NATURBESKYTTELSE

www.dof.dk

www.birdlife.org

BirdLife International er verdens største naturbevarende partnerskab aktiv i 122 lande fordelt på seks regioner. Med 11 millioner medlemmer og mere end 8000 ansatte indtager partnerskabet en global nøglerolle i arbejdet med natur- og fuglebeskyttelse.